

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Росица Димитрова Бечева,
Нов български университет,

за дисертационния труд на Теодор Тодоров Попов,

професионално направление 08.03 Музикално и танцово изкуство,
докторант в Нов български университет,

на тема:

ЕЛЕКТРОНЕН ЗВУКОВ ДИЗАЙН И НЕГОВИТЕ ПРИЛОЖЕНИЯ В ДИДЖЕИНГА

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”

Научен ръководител: проф. д-р Симо Лазаров

Биографични данни:

Теодор Попов е роден през 1987г. в Пловдив. Завършва основно и средно образование в родния си град. Завършва висше образование в гр. София, Нов български университет – бакалавърска степен „Компютърни технологии“ със специализация „Компютърно музициране“, магистърска степен – със специалност „Тонрежисура“. Той е докторант в Нов български университет, София.

Ще насоча вниманието към някои по-съществени моменти в творческата биография на Теодор Попов:

Работи като звукоинженер в БНР - РРС Пловдив, където участва активно в осъществяването на множество концертни и студийни изяви и предавания. Участва в национални и международни форуми: Международен форум-фестивал „Вселената на компютърната музика“, Осми преглед на постиженията на звукорежисьорското майсторство, НБУ 2021. Участва с доклади в научни форуми: Научна конференция „Акустика - ФЕМА, София 2019“, Пета годишна докторантска конференция на НБУ, 2021г., Конференция с международно участие „Млад научен форум за музика и танц“ 2021г.

Изявява се като свободен артист и лайв изпълнител (над 15-годишен собствен опит като диджей), създаващ и собствена музика. Организира и участва в множество музикални и обществени събития, в конкурси като диджей се класира на челни места.

Съдържание на дисертационния труд

Дисертационният труд е с обем 334 страници, а структурата му обхваща Увод, пет глави, Заключение, Приноси, Библиография – 227 източници, от които 39 книжни (източници на кирилица - 33; източници на латиница – 6) и 187 интернет източници, Приложения (Приложение I, Приложение II), Списък и място на фигурите (158), Списък и място на таблиците (13).

Дисертационният труд разглежда много актуална тематика.

Съчетавайки научно-изследователски поглед с практически познания по проблема, докторантът извежда основната цел и задачи на изследването: дисертацията си поставя за цел да изследва връзката и зависимостите между електронния звуков дизайн - с неговите способности за създаване на богати звукови картини с помощта на електронен музикален инструментариум, с компютърни технологии - и природата на диджеинга като практическа, творческа и музикална реалност.

Задачите, които докторанта си поставя са:

- прилагане на методологията като учение за принципите на познание и за организация на човешката дейност за разкриване основни характеристики от същността на диджеинга, електронния звуков дизайн и начини на взаимодействие между тях;
- изследване на достиженията от техническата и технологична революция като условие и фактор за развитието на електронния звуков дизайн и диджеинга;
- рефлексия на темпоралното развитие в електронния звуков дизайн и диджеинга;
- научно-практическо изследване еволюцията на електронни музикални инструменти и имплементирането им в диджей инструментариум;
- изследване на съвременни техники за диджеинг.

Обект на изследване е електронният звуков дизайн и неговото реализиране чрез дигитални устройства и електронен музикален инструментариум, които създават, възпроизвеждат, контролират и моделират звука в диджеинга.

Предмет на изследването е диджеингът като музикална практика с неговите съществени характеристики и проявления.

Хипотезата на изследването предполага връзка и взаимодействие на електронния звуков дизайн с диджеинга в процеса на научно-техническата революция и влиянието им върху еволюцията в творческата музикална дейност на диджея.

От представения анализ на състоянието на проблема в увода, става ясно, че проблематиката на докторантския труд е нова и недостатъчно изследвана област за България: „В нашата страна опитът е твърде скромнен. В процеса на настоящото изследване в научната литература не са открити задълбочени разработки и трудове, които да проучват и изследват връзката и зависимостите между появилата се музикална форма диджеинг и звуковия дизайн.“

Насочвайки вниманието към научната литература по проблема в световен мащаб, авторът на изследването визира значими разработки в областта на електронния звуков дизайн и диджеинга на автори като: Тони Гибс [Tony Gibbs], Карл Боланд [Carl John Boland], Лий Ленди [Leigh Landy], Бил Брустер [Bill Brewster], Франк Брутон [Frank Broughton], Роб Чапман [Chapman, Rob], Аса Бригс [Asa Briggs] и др. (у нас - проф. д-р Симо Лазаров).

Както докторантът изтъква, актуалността на дисертационното изследване произтича от бурното навлизане на новости в техниката, технологиите и в музикалното изкуство, съвременното състояние на проблема и недостатъчния брой научни изследвания в това направление.

В Глава I „Методологически основи на научно-практическо изследване на електронния звуков дизайн и неговите приложения в диджеинга“, фокусът на изследователското внимание е върху методите и средствата на научно изследване,

намерили приложение в процеса на работа и критериите за техния избор, ролята на изследователя за реализацията на проекта и неговата способност за анализ и формулиране на отделните етапи на работа в тяхната методическа последователност. Докторантът пояснява, че като основни ръководни принципи в процеса на научното познание в дисертацията се прилагат утвърдените в съвременната наука принципи - на детерминизма, съответствието и на допълнителността. Използваната методология е съобразена със спецификата на изследвания научен проблем и има комплексен характер.

Изтъква се, че: „структурирането и изложението в дисертацията следват логиката на технологичния процес в рационалната човешка дейност: База Техника (Електронен музикален инструментариум) → Технология (Дейност със звука) → Продукт (Електронен звуков дизайн) → Приложения (Електронна и компютърна музика → Диджеинг).“

В **Глава II** на дисертационното изследване „Рефлексия на темпоралното развитие на електронния звуков дизайн и диджеинга“, в исторически ракурс изследователският поглед се насочва към: техническата и технологична революция като условие за развитие на електронния звуков дизайн и диджеинга - в нейните три етапа: преход от аналогова към цифрова техника, информационна революция, мултимедийна революция.

В тази глава са направени наблюдения и анализи върху: създаването и развитието на електронния музикален инструментариум и неговата еволюция през годините, технологичните особености на електронните музикални системи (аналогови и цифрови синтезатори, семплери, дръм машини, вокодери), различни методи за звуков синтез, рефлексията на електронния звуков дизайн.

Уточнени са понятията: „електронен звуков дизайн“, „диджеинг“, „звуков дизайнер“, „електронна и компютърна музика“.

Предмет на анализ в тази глава е подробното изследване на диджеинга като музикална практика. В тази връзка е анализирана корелацията: технология – музикална практика, типове диджеинг и диджей техника (със звуковъзпроизвеждаща технология от аналогов и цифров тип, възможностите на компютризирани системи и диджей контролери). Изведени са аспектите на темпоралното развитие на диджеинга, условията, които ги предхождат и поражат тяхното появяване. Направеният исторически обзор разкрива динамично променящата се през годините ситуация на спецификата на използване на отделните устройства - в контекста на променящата се технологично среда.

Представени са констатации и изводи в обобщение: „Със своите съществени характеристики и проявления диджеингът се явява нова музикална практика, в която намират приложение разнообразните проявления на електронния звуков дизайн. Музикалният инструмент в диджеинга е средоточието на музикалната практика като дейност (диджеинг) и продуктът, който се получава (електронен звуков дизайн) чрез активната роля на диджея.“

В **Глава III** „Научно-практическо изследване на електронния звуков дизайн и диджеинга“, е направено теоретическо изследване на понятията, отразяващи същността и спецификата на електронния звуков дизайн и диджеинга и техните граници като

звукова форма, технология и дейност. В този контекст са проследени и анализирани същностните характеристики на понятието диджеинг, електронния звуков дизайн като практическа дейност, като организационна система, неговата логическа и времева структура, логическите зависимости между двете понятия, произтичащите въпроси свързани с измеренията на изпълнителското изкуство в съвременната реалност, проблемите в съвременния изпълнителски процес, свързани с дигитализацията.

Докторантът подчертава, че изследването на диджеинга и приложенията на електронния звуков дизайн в него, от гледна точка на логическата и инструменталната рационалност, е опит за осмисляне и прибавяне на щрихи към научната картина на понятията електронен звуков дизайн и диджеинг.

В ГЛАВА IV „Изследване еволюцията на ЕМИ и технически устройства в електронния звуков дизайн и диджеинга“, която е със силна теоретико - практическа насоченост, хронологично е разгледана появата и усъвършенствването на електронните музикални инструменти, развитието на музикалния инструментариум приложим в диджеинга, промените предизвикани от техническата и технологична революция.

Представена е корелацията научно-техническа революция - електронен музикален инструментариум, класифицирани са видовете инструменти и са описани характеристиките им, направен е сравнителен анализ.

Много важен акцент е, представянето на конкретните резултати - таблично и текстово, прилагането на графичен материал за изследваните електронни музикални инструменти. Практическите резултати от изследването са оформени като изводи и приложения: теоретични изводи, практически разработки (създадени и оформени приложения към научната теза, относно развитието на електронните музикални инструменти от първо и второ поколение с представяне на техни архитектурни компоненти, технически характеристики, конструктори и производители.)

Изследвани са 106 образци електронни музикални инструменти - от зараждането на електронната музика до съвремието. Всички образци са онагледени. Резултатите от изследването са оформени като Приложение I и Приложение II с наименование „Стъпки от развитието на електронния музикален инструментариум“, съответно с аналогов и с цифров синтез. В Приложение I са представени стъпки от развитието на електронния музикален инструментариум с аналогов синтез – 18 производители, образци електронни музикални инструменти (ЕМИ) - 70. В Приложение II са представени стъпки от развитието на електронния инструментариум с цифров синтез, които обединяват 17 автори с разработените от тях 45 образци ЕМИ.

Друг важен акцент в тази глава е, представеното изследване на диджей инструментариум чрез сравнителен анализ на два от разпространените сетъпи за диджеинг: CD плъър Pioneer CDJ-100 в комплект с миксер и Диджей контролер Denon MCX 8000 от последно поколение. Емпиричното изследване онагледява спецификата на диджеинга като практическа дейност.

ГЛАВА V „Съвременни техники и технологии за диджеинг“ в съдържателен план насочва вниманието към специфичните техники за диджеинг (в изследването по-конкретно са представени техники за диджеинг с контролера DENON MCX 8000), техническите нововъведения и технология на работа с Engine, поддръжка на

компютърен диджей софтуер на DENON MCX 8000, техническите особености на DENON MCX 8000.

Дългогодишния опит на дисертанта в областта на диджеинг, намира отражение в представените идеи, решения, начини на работа в тази глава, която е със силна практическа насоченост.

В тази част на дисертацията, е споделен опит за прилаганите технологии за радио диджеинг в Българското Национално радио в две интервюта. Представени са възгледи и мнения на едни от първите участници в дейностите на радио диджеинга в България: интервю с Минко Кръстев - главен инженер в Българско национално радио - Радио Пловдив на тема: „Елементи и технологии на радио диджеинг в България“ и Развитие на радио диджеинга през погледа на Тома Спространов. Интервютата направени във връзка с научно-приложното изследване в дисертацията, отразяват личните становища за начина на работа и прилаганите технологии за радио диджеинг в Българското Национално радио.

В заключението са обобщени най-съществените изводи от отделните части на работата, препоръките, приносните моменти. Изведени са опорни точки, които според докторанта са с особена важност при съвременния диджеинг, електронен звуков дизайн, корелацията: техника - технология - музикален инструментариум - диджеинг, като например:

- През годините технологията на диджеинга се обогатява и усъвършенства. Създава се „нов жанр на музикално изразяване“.
- В настоящето характерен за работата на диджея е електронният звуков дизайн, създаден чрез електронни устройства на базата на дигитални програми, обработен и излъчен от техническа апаратура.
- Преминаването на музикалната практика в диджеинга от репродукция в творческа дейност, представлява еволюцията в диджеинга като дейност.

Значимост на изследвания проблем в научно и научно-приложно отношение

- споделен е личен опит на автора - в теоретичен и практически план
- направено е теоретично изследване на понятийния апарат и терминология в диджеинга и електронния звуков дизайн

Степен на познаване на състоянието на проблема и съответствие на използваната литература

Докторантът ползва достатъчно информационни източници (научна литература - дисертации, книги, статии, интернет базирани източници), позоваването върху които е коректно.

Приноси на дисертационния труд

Приемам изведените от докторанта приноси на труда, между които:

- Прилагане на специфична методологическа система за изследване на електронния звуков дизайн и неговите приложения в диджеинга със способности на логическа и практическа рационалност.
- Разработената систематизирана процедура за разкриване същността и развитието на диджеинга като творческа музикална дейност и звуково изкуство с интегрален характер обогатява научната представа за приложенията на електронния звуков дизайн в диджеинга

В настоящия дисертационен труд е събрана, систематизирана и анализирана голяма по обем информация. Дисертантът методически анализира и изследва, прилагайки теоретически и практически методи на научно изследване, групирани като методи-операции и методи-действия, методи за изучаване и обобщаване на опит, резултати от дейност, наблюдение, измерване, емпиричен метод, сравнителен анализ.

Прави впечатление методически систематизираното изложение на дисертационния труд, поднесеното с точна последователност съдържание, показващо личния поглед и отношение на докторанта, сериозното познаване на разглежданата тематика.

Анализът на резултатите от изследването потвърждава работната хипотеза, показва, че целта на изследването – изследване връзката и зависимостите между електронния звуков дизайн и природата на диджеинга като практическа, творческа и музикална реалност, е постигната, а поставените задачи – изпълнени.

Представеното изследване има научно-теоретични и практико-приложни приноси. Резултатите от изследването могат да послужат като база за по-нататъшни проучвания в сферата на компютърното музициране и диджеинга.

Казаното по-горе обуславя приносния характер на дисертацията.

Оценка на съответствието на автореферата с основните положения и приносите на дисертационния труд

Авторефератът в обем от 38 страници, отговаря на дисертацията и предава характера на докторската работа.

Публикации по темата на дисертационния труд

Докторантът има достатъчно на брой публикации върху докторската теза.

ПУБЛИКАЦИИ ВЪРХУ ДОКТОРСКАТА ТЕЗА

1. Статия „Технически нововъведения в хардуера на standalone DJ плеър и контролер Denon MCX8000“; списание ФЕМАкустика7.
2. Статия „Електронният звуков дизайн като обект на творческа дейност“, списание „Език и публичност“ 2021.
3. Статия „Електронният звуков дизайн в диджеинга като творческа дейност“, списание ФЕМАкустика 2021.
4. Статия „Диджеингът - интегритет на технология и музика“, списание ФЕМАкустика, 2022.

Мнения, препоръки и бележки

Бих препоръчала на Теодор Попов да направи възможно издаването на този труд, за да стане достояние на по-голям кръг аудитория.

В заключение:

Давам своята положителна оценка за дисертационния труд на Теодор Попов: „ЕЛЕКТРОНЕН ЗВУКОВ ДИЗАЙН И НЕГОВИТЕ ПРИЛОЖЕНИЯ

В ДИДЖЕИНГА“, във връзка с носените от него приноси с научни и приложни качества. Считам, че дисертационният труд на докторанта изцяло отговаря на изискванията за получаване на образователна и научна степен „доктор” по професионално направление 8.3. „Музикално и танцово изкуство” по Закона за развитие на академичния състав на Република България и предлагам на уважаемото научно жури тя да му бъде присъдена.

17.08.2022г.,

София

доц. д-р Росица Бечева